

DISTRIKTSPLAN

2016 - 2021

Historie

Fram Renselskap ble stiftet 14. februar 1925. De fire personene som startet selskapet var hjemmehørende i Vang i Valdres. Etterhvert som tiden gikk, ble det solgt ut andeler til flere eiere. I 1935 reiste to av lagets eiere til Sverige og kjøpte inn over 400 rein til en pris av nesten kr 12.000,-

Under krigen ble det solgt ut andeler i Fram Renselskap over hele Sør Norge - Med mange flere eiere ble det vanskeligere å drive selskapet og det var en av hovedgrunnene til at selskapet ble vedtatt lagt ned, 29/8 -1963. Siste rest av rein og lagets utstyr ble solgt til Ola Kasa som overdrog dette til et nytt selskap, Fram Reinlag som ble stiftet 19/10 – 1963.

Tamreindrift kan spores helt tilbake til 1799 i Sør Norge. Oppland er for øvrig det nest største fylket i landet når det gjelder produksjon av reinkjøtt, kun slått av Finnmark. Pr i dag er det 4 tamreinlag i Sør Norge, Lom, Vågå, Filefjell og Fram, som til sammen produserer 200 tonn kjøtt hvert år.

Fram Reinlag har sommerbeiter i Jotunheimen, fra Tyinvannet og Eidsbugarden i vest, Vangsmjøsa i sør og langs Bygdin i nord til rv 51 over Valdresflya. Vinterbeite strekker seg fra Valdresflya/Beitostølen til Espedalen i øst og Spåtind og Synnfjell i sør. (Huldreheimen)

Mye av beite foregår i nasjonalparken og det er store områder som skal til for å sikre god dyrevelferd med førsteklasses kvalitet på kjøttet. Fram Reinlag har en vinterflokk på ca 3000 dyr og en sommerflokk på ca 5000 dyr. Selskapet har 4 gjetere og en lærling, som følger flokken hele året.

Fram Reinlag produserer ca 50 tonn kjøtt i året og er godkjent lærlingebedrift. Reindriften er konsesjonspliktig.

Administrasjon

Kontor adresse:

Fram Reinlag Da
Tyinvegen 6915
2977 Øye

Telefon: 930 05 223

Email: post@framreinlag.no

Web: Framreinlag.no

Orgnr: 969 546 450 mva

Styret for 2015:

Halgeir Opdal, Leder, mob: 93005223
Øystein Opdal, Nestleder, mob: 93213335
Ingrid Grøv, Styremedlem, mob: 90935549
Eivind Wangensteen, Kasserer, 61368171

Felles organisering

Sør Trøndelag og Hedemark reinbeitedistrikt

Kontaktinformasjon finnes på nettsidene til Fylkesmannen i Sør Trøndelag

Kontaktutvalget for tamreinlagene i Sør-Norge

Er en næringspolitisk organisasjon med formål å fremme reindriftsnæringens interesser utenfor de samiske reinbeiteområder. Utvalget er representert ved reindriftsforhandlingene mellom Norske Reindriftssamers Landsforbund(NRL) og Staten.

Utvalgets styre er sammensatt av formennene/lederne i de 4 lagene. Utvalget har jevnlige møter gjennom året. Lederen i kontaktutvalget rullerer mellom lagene.

Flokkstruktur

Fram Reinlag følger flokkstruktur som er utarbeidet i samarbeid med Reindriftsforvaltningen v/Helge Hansen. Den er utarbeidet med tanke på økologisk og økonomisk bærekraft.

I tillegg har selskapet foretatt beitegranskning, v/Øystein Holand, av vinterbeitene. Konklusjonen fra han er den samme, 3000 dyr på vinterbeite er økologisk bærekraftig.

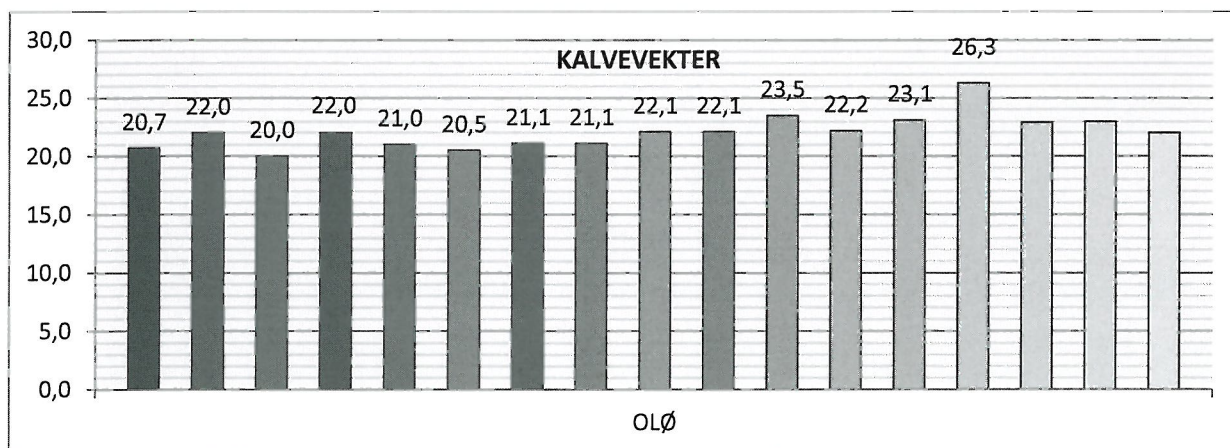
Det er slakt av kalv som er hovedproduksjonen i strukturen, men en har valgt å sette på ca 100 bukkekalv ekstra hvert år. En kan dermed slakte disse som 1,5 åring i september. Simler slaktes etter 10 år.

Kalveprosenten ligger normalt mellom 92-95 og kalvevektene er stabile. Fra målinger tatt hvert år fra 1999, siste 17 år, viser en snittvekt på vel 22 kg. Dette er et sikkert tegn på at ant rein og beite harmonerer. Tallene nedenfor, fordelt på dyreslag, er flokken som er utgangspunktet for strukturen. Tallene vil variere noe hvert år pga vær og føre forhold, rovdyrta og event ulykker, men det er imidlertid normalt ikke store avvik.

BUKK			VINTERFLOKK			SIMLE
Over 2 år	1-2 år	Under 1 år	Over 2 år	1-2 år	Under 1 år	
0	20	390	2070	230	290	3000

I praksis vil dette da si, at det settes på 390 hannkalv og 290 simlekalv hvert år. Kalvene veies levende og de største kalvene går til liv. Resterende kalver slaktes.

Alle dyr individmerkes og simler som er 10 år slaktes.

Kalvevekter fra 1999 - 2015

FLOKKSTRUKTUR FRAM REINLAG:

Som tabellen viser er det lagt opp til kalveproduksjon, og med en vinterflokk på 3000 dyr.

År	Kalvefødsels-%: 95 %		Sommer-flokk inkl.				
2016	Struktur						Antall
Dyregruppe	i %	Vårflokk:	årskalv	Tap:	Livdyr	Slakt	kilo
Bukk	0,0	0	20	0	0	20	1120
Suser,(Slaktes etter brunst)	0,7	20	390	4	20	366	14640
Hankalv	13,0	390	1091	22	390	679	15617
Simler	69,0	2070	2300	23	2070	264	8976
Kviger	7,7	230	290	3	230		0
Hokalv	9,7	290	1091	22	290	779	15580
Sum:	100	3000	5182	74	3000	2108	55933
Paringsbukk: 1:8 =>Må							
ha:	288	bukk	Simler & kviger til liv:		2300		
Kan slaktes før brunst:	99	åring	Simler & kviger til slakt:		264		

År	Kalvefødsels-%: 95 %		Sommer-flokk inkl.				
2017	Struktur						Antall
Dyregruppe	i %	Vårflokk:	årskalv	Tap:	Livdyr	Slakt	kilo
Bukk	0,0	0	20	0	0	20	1120
Suser,(Slaktes etter brunst)	0,7	20	390	4	20	366	14640
Hankalv	13,0	390	1091	22	390	679	15617
Simler	69,0	2070	2300	23	2070	264	8976
Kviger	7,7	230	290	3	230		0
Hokalv	9,7	290	1091	22	290	779	15580
Sum:	100	3000	5182	74	3000	2108	55933
Paringsbukk: 1:8 =>Må							
ha:	288	bukk	Simler & kviger til liv:		2300		
Kan slaktes før brunst:	99	åring	Simler & kviger til slakt:		264		

Reindriftsåret (31.3 – 31.3)

KALVING: - Mai-Juni

Kalvingen foregår fra slutten av april til begynnelsen av juni. Kalvingen foregår i kommunene Østre Slidre, Sør og Nord Fron. Grensa går mot Espedalen i øst og mot elva Vinstra ned til Storhøliseter. *Se vedlagte kart.*

I kalvingen er det viktig at reinen får gå mest mulig i ro og ikke bli forstyrret. I denne perioden er reinen, spesielt kalven særlig utsatt for rovdyr. Det er her grunnlaget for neste års drift legges. Fram Reinlag intensiverer gjetingen i denne perioden med innleid ekstra mannskap. I hovedsak er dette for å unngå rovdyrtap, men også for å unngå at reinen trekker over beitegrensa. Her grenser vi mot Vågå Tamrein og det er viktig å unngå blanding. Dette er også den mest arbeidskrevende perioden da det er svært begrenset scooterføre og meget vanskelig å bruke ski eller gjete til fots. På Hersjømyran er det nødvendig med bruk av helikopter fra tid til annen for å få over Vinstra elv dyr som er kommet over og som en ikke klarer å jage over på annen måte.

Her og videre etter Vinstrevatnet beiter og trekker reinen naturlig mot vest. Normalt flyttes reinen over til sommerbeite rundt 10 juni. Flytt/trekkveien er over riksvei 51 Valdresflya og den passerer mellom Bitihorn og Bygdin Høyfjellshotel.

SOMMERBEITE/HØSTBEITE: 10.6 – 1.11.

Reinlagets sommerbeite ligger i Vang Kommune og er fra Riksveg 51 over Valdresflya, grenser mot vannet Bygdinvannet i nord, til Uranosbreen og Mjølkedalsbreen i Nord Vest. Grensa mot øst går ved Mjølkedøla (elv) og ned til Eidsbugarden, mot vest følger den veien inn til Koldedalen. Tyinvannet er også grense i vest og Vangsmjøsa i sør. I øst går grensa på østre ende av Slettefjellet.

Her beiter reinen frem til 1 nov, som er datoen vi igjen kan flytte over til Ø.Slidre og vinterbeite.

Gjeting på sommerbeite er kurant, da vi har store vassdrag som naturlige grenser, hvor reinen ikke kommer over. En forsøker også å la reinen gå mest mulig i ro. Reinlaget har gjeterhytte ved Eidsbugarden som brukes hele sommeren.

Utsikt mot Uranus og Falketind.

VINTERBEITE: 1.11- april/mai

Fram Reinlag kan ikke flytte over på vinterbeite før 1.11, pga elgjakt. For lagets sin del hadde det vært ønskelig å flytte hit tidligere, da en anser høstbeite som mest utfordrende. Vinterbeite strekker seg fra Riksvei 51 over Valdresflya, langs Vinstrevannet og elva Vinstra ned til Storhøliseter, sørøver langs Espedalen til Synfjell opp til Rundemellen og videre til Riksvei 51 igjen. *Se vedlagte kart.*

Frem til vinterslaktingen er ferdig, forsøker vi å holde reinen innenfor riksvei 51 i vest og Marsteinhøgda i øst. Dette for å få en så kort vei til slakteplassen som mulig. Etter slaktingen har vi i mange år delt flokken i to, for å få utnyttet best mulig beitemulighetene.

Den ene halvparten flytter vi da utover mot Synfjellet og Jomfruslettfjellet. Der har vi avtale om å være i 2 mnd. Ruta vår skifter noe, med å ha reinen først på Sauråsåsen (Mellane) og derfra flytte over mot Svarthamar. Beiter så utover mot Røssjokollane og Snuen. Den andre ruta er utover mot Kvitfeten og opp til Myrbærhammaren, forbi Flakstadlægeret derfra langs Fullsenn (på østsida langs vannet) og mot Nordre Fukhamaren og Reinhamran. Beiter så videre ut mot Røssjokollane og Snuen. Tidspunkt for flytting over mot Jomfruslettfjell og Synnfjell, henger sammen med når påsken er. Vi forsøker å flytte fra Synfjell før påske, pga stor turistrafikk og legger opp til å være der i inntil 2 mnd.

Den andre flokken er på vinterbeite med en gang den blir sluppet ut fra gjerdet på Yddin. (Selstølhøgda) Den beiter da i området Skredalen-Skag en stund, hvorpå en beiter utover og mot Fat og Storkvelven, Nontjørnkampen og Ongsjøfjellet. Vi forsøker å holde den mest mulig unna kalvings og vårbeite. (Langsudalen)

Rett før påske flytter vi da fra Synfjellet og Jomfruslettfjellet. Normalt flytter vi da først over til Røssjokollane og Snuen og forsøker å holde de der så lenge som mulig. Det nærmer seg da kalving og det er ikke like enkelt å holde de der da. De vil til kalvingslandet! Videre flytter vi over Dokkdalen, ned Snæreslia mot Toftsætra over Dokkampen og over Dokkdalen mot Sørre Revåkampen. Vi beiter oss så oppover fra Vetafjellet mot Storehølisæter. (Langs Espedalen) Ruta vil variere, da snøforhold er avgjørende for beitebruken.

På veien oppover møtes de to flokkene og går samlet frem til vinterslaktingen igjen.

Vinterbeite strekker seg over 5 kommuner, Østre Slidre, Nord Aurdal, Etnedal, Nordre Land og Gausdal Kommune.

Fra flyttingen til Synnfjell

Slakting

Fram Reinlag har 2 slaktinger i løpet av året. Høstslaktingen foregår i Olø, (Vang Kommune) i østenden av sommerbeite og vinterslaktingen ved Yddin (Ø.Slidre) I Ølø har vi fast feltslakteanlegg med tilhørende havnehager og gjerder. På Yddin har vi også fast anlegg, men her transporteres slaktedyrene til slakteri, eller det brukes slaktebuss. Kalvene merkes i hovedsak på høstslaktingen. *Se vedlagte kart.*

HØSTSLAKTING:

Høstslaktingen foregår mellom 01.09 og 10.09 hvert år. Selskapet har eget feltslakteri hvor slaktingen utføres. Samlingen foregår dels til fots, men i hovedsak ved hjelp av helikopter. Reinen samles først ved oppsamlingsplass på østsiden av Steinbusjøen. Videre mot Vølodalen og derfra østover på eggene langs Bygdinvannet. (Skjeldrane, Systerbotten og Marabotten)

Fra Marabotten drives så reinen inn i havnehagen som er inngjerda. Havnehagen er kvm2 så flokken klarer seg fint med mat og drikke her i flere dager. Her deles flokken normalt opp i tre puljer, som så drives inn på kvea for siling. Dyrene som ikke skal slaktes slippes direkte ut i frihet igjen. Rundt 50 mann er i sving disse hektiske dagene. Regner 3 dager.

Feltslakteriet

Hengehall

Utsiling av slaktedyrr

Veiing av kalv

Dette er hoved slaktingen hvor det er viktig å slakte mest mulig. Samlingen foregår med helikopter, men i tillegg grovsamling til fots.

Det er som nevnt i hovedsak kalv som slaktes her. Alle kalver veies og merkes. Slaktedyrene velges ut etter vekt. De største får leve og de minste og svakeste slaktes.

I tillegg slaktes simler som har nådd 10 år, og bukk som ikke er nødvendig for reproduksjon.

Et typisk slakteuttak på høst ser slik ut:

BUKK			SIMLER			TOT
Over 2 år	1-2 år	Under 1 år	Over 2 år	1-2 år	Under 1 år	
<u>35</u>	<u>70</u>	<u>526</u>	<u>202</u>	<u>51</u>	<u>537</u>	<u>1421</u>

(Dette kan imidlertid variere noe. Det kommer an på hvor god samlingen er, kalveprosent og ikke minst rovdyrtaap.)

Det er slakteplanen/flokkstrukturen som er utarbeidet, som ligger i bunn for slaktingen.

VINTERSLAKTING:

Vinterslaktingen foregår normalt i første halvdel av desember. Dette har imidlertid blitt vanskeligere og vanskeligere på grunn av vær og føre. I 2016 slaktet vi først i januar og det er ikke utenkelig at dette blir normalen fremover. Det har vært lite med snø før jul og dette gjør samlingen vanskelig. Det kan også være nødvendig å benytte helikopter til samling og inndriving på denne tiden.

Slaktingen foregår på Yddin (Selstølhøgda) i Ø. Slidre. Reinen samles inn med snøscooter og slaktes på mobilt slakteanlegg, eller det sendes levende dyr til slakteri.

Nå slaktes bukken, event resten av kalv og simler, slik at vinterflokken blir etter planlagt flokkstruktur. Her telles også flokken hvert år.

Selskapet har radiosendere på en del dyr og her skiftes batteri og settes på event nye sendere.

Samling til vinterslaktingen:

Fra vinterslaktingen på Selstølhøgda:

GJERDER HYTTER OG ANLEGG

Laget har feltslakteri i Ølø, Vang Kommune. Her er også tilhørende gjerdeanlegg, med stor inngjerdet havnehage. Brukes i forbindelse med høstslakting i sept-

Gjerdeanlegg for vinterslakting og hytte på Selstølsbøgda, Ø. Slidre Kommune.

Gjeterhytte ved Eidsbugarden, Vang Kommune.

Gjeterhytte i Stordalen, Vang Kommune.

Gjeterhytte ved Skag, Klanten, Ø. Slidre Kommune.

Sperregjerde (mellom sommer og vinterbeite) fra Bitihorn til Kjelda. Vang Kommune.

INNGREP OG FORSTYRRELSE

Reindriften er avhengig av store beiteområder, sommer som vinter. Det er generelt økende persontrafikk i fjellet. I tillegg er hundesporten tatt seg betydelig opp de siste årene. Dette merkes, men kan ikke pt si at det utgjør store problemer foreløpig. Det er imidlertid viktig med informasjon til brukerne om at det er reinsdyr i områdene og at det vises hensyn. Spesielt er dette viktig i kalvingsperioden. Det er viktig at trafikk i områdene der dyrene beiter, at det følges oppmerkede løyper og tilviste traseer for hundesporten. Reindriften må være med fra planleggingsstadiet for løyper og traseer. En registrerer også at enkelte kommuner ønsker å åpne for motorisert ferdsel i utmark i friluftsyemed. Dette kan også forstyrre reinen unødige.

Ellers er nye store hyttefelt i randssonene bekymringsfullt. Det er viktig å forstå at dette reduserer beitebruken, ikke bare pga hytten, men at dette naturlig nok gir betydelig mer trafikk i fjellet. En undersøkelse viser at bruken av område, fra hyttefeltet, reduseres betydelig på en avstand av 2 km inn i fjellet.

ROVVILTSKADER OG TAPSFØREBYGGENDE TILTAK

Laget har betydelige tap til ørn, jerv og ulv. I 2014 hadde laget angrep av ulv og mistet 50 dyr i angrepet.

I tillegg til ordinær gjeting, øker man intensiteten med ekstra mannskap i kalvingsperioden, da det er den perioden kalvene er mest utsatt. Det er imidlertid meget vanskelig å unngå og vanskelig å dokumentere.

MOTORFERDSEL I VERNEOMRÅDENE

Snøscooter brukes hele vinteren, fra føret tillater det. I tillegg må helikopter benyttes, både ved inndriving til vinterslakt, (Yddin-Selstøshøgda ved dårlige snøforhold) og ved innhenting av dyr om våren i Langsudalen og Hersjømyrin, om dyrene er kommet over elven Vinstra. Her brukes også atv med belter, i all hovedsak etter stølsveiene, før det blir fremkommelig med bil.

VERNEOMRÅDER

Anslått ligger 80% av vinterbeite vårt innenfor Langsua Nasjonalpark. (NP)

Det er flere naturreservat (NR) innenfor området. Røssjøen, Skardberga, Oppsjømyrene, Hovsjøen og Yddin.

Grenser også inntil og Hynna og Hersjømyrin naturreservat. Landskapsvernområde (LVO), Espedalen og Dokkvatnet er også i vårt område.

Det har ikke vært problemer knyttet til driften, for vår del i disse områdene. Det som er avgjørende for reinlaget, er at disse områdene kan benyttes som før, både med hensyn til beitebruk og drift. Dette gjelder også for motorisert ferdsel. I disse områdene er det bruk av snøscooter som er det viktigste, men også bruk av helikopter i perioder er viktig.

Nærmere opplysninger om områdene, samt kart, finnes på Fylkesmannen i Oppland sine nettsider.

FORHOLD TIL TILGRENSEDE REINDRIFT OG VILLREIN

Fram Reinlag har et problemfritt forhold til alle tamreinlagene. Samarbeidet lagene mellom er meget godt, på alle måter.

Fram har felles grense med Vågå Tamrein og på vårparten kan det være en utfordring med at dyr kan «komme over» til de og visa versa. Dette skjer i den tiden da det hverken er snø eller barmarksføre i Langsudalen. Denne dalen er stor med mye vegetasjon (bjørk) og blir derfor veldig uoversiktlig. Til tider er det her nødvendig med bruk av helikopter, for å samle reinen tilbake på rett side av elva Vinstre, hvor grensa vår går. Det er for øvrig kun Vågå Tamrein av de fire lagene, som har felles grense med oss.

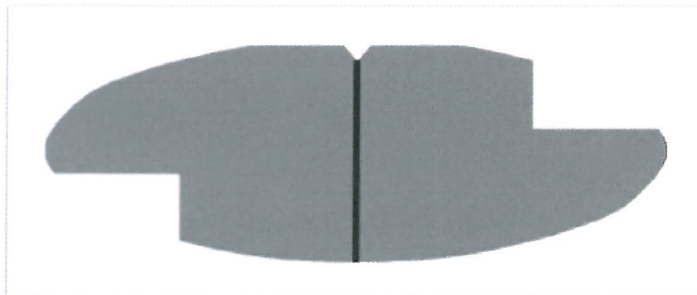
Denne grensen er ved Vinstre elv i Langsudalen på vårbeite og ved Eidsbugarden på sommerbeite. Felles grense har vi også fra Bygdin Hotel til Bygdishheim. Det er på disse plassene det er mulighet for at dyr kan komme over og det er da ved Langsudalen sjansen for dette er størst.

Laget har grenser inntil villreinen i Vest Jotunheimen. Det har ikke vært sammenblanding hittil med denne flokken. Det er av stor betydning at denne stammen ikke vokser seg større, med tanke på dette. Det er ved sørenden av Tyinvannet, i retning mot Tyinkrysset etter Rv 53 og ved nordenden av vannet ved Tyinholmen.

MERKER:

Fram Reinlag: ØC 3

Beskrivelse: Venstre øre skjellinhakk bak, høyre øre skjellinhakk foran

Lom Tamreinlag:

Beskrivelse: Saks/ svalemerke i begge ører

Vågå Tamrein AS:

Beskrivelse: Begge ører skjellinhakk foran og kringle bak

Filefjell Reinlag:

Beskrivelse: Uttatt fremdreløt i begge ører, og en bjøre foran i begge ører

HAVNELEIGE

Reindrift utenfor de samiske områder, har betydelige merutgifter med leie av havneområder. Det gjelder leie av Statsallmenning og av private grunneiere. Vi har over 40 grunneiere å forholde oss til. For 2015 dreier dette seg om vel 500000,- og er en stadig stadig økende utgift. (Se vedlegg)

REVIDERING AV DISTRIKTSPLANEN

Vi legger opp til en revisjon av planen hvert 5 år, men dette er ikke til hinder for at når det er endringer i rammebetingelsene eller bruken, så kan planen revideres oftere.

HAVNELEIGE 2015

SAMEIGE	Kontaktperson	Tlf.
Gausdal Fjellstyre	v/Kjøl v Ø. Falklev	
Torpa Fjellstyre	v/Kjøl v Ø. Falklev	61223235
Tomt	Kristoffer Kvame	
Havne	Kristoffer Kvame	
Vang Fjellstyre	Jon Leirhol	61367326
Horndalen/Maristølen	J. Ødegård	
Flænane	Torleif Havro	
Opdal/Skogstad Sam.	I. Opdal	
Lorteviken	Ivar Opdal	
Målnes	Arnfinn Hermundstad	
Målnes	Bøye W. Grøv	22444706
Opdalstølen Sameige	Olav Hermundstad	
Opdalstølen/Øysterlie	Terje Eldegard	
Kasa/Strand	Johannes Kasa	
Kvithaug/Åndalen	Nordsveen	61367074
Tasabotten	Ola P. Oldre	61367093
Olø/Seksin	Jon Leirhol	
Raufjord Sameige	Jon Leirhol	
Skrautvol Sameige	Erling Gigstad	61363526
Lykken/Skrebergene	N. Lykken	61341112
Sørre Beito Sam.	Odd Lien	61341123
Nordre Beito Gr.lag	Knut Torstein Beito	98857158
Hedalen Sameige	Sigrid Bratvold	48148430
Bromma/Dale Sameige	John Nordtorp	61340215
Hegge Sameige	Guri Hegge Skrindsrud	95735415
Alfstad/Sælid Sam.	Terje Rogne form	61340386
Seksin/Sleipest.sl.plass	Jon Helge Remmen	
Midtre Slettefjell Same.	Leif Søndrol	
Sandalen Sameige	Kirsti Skrindsrud	
Heensfj./Heredalen	Arne Havro	61367205
Okshovd/Lien Sam.	Ove Andersen	90918163
Østre Slidre Fjellstyre	Ola Fjelltn Rogne	Bet av Eivind
Espedalen Bygdeallm.	Harald Bolstad	99275114
Yddebu Sameige	Gudmund Aastveit	61340363
Hytteleige		
Hugulia	v/Postkom Oslo og Akershus Møllergt 10, 0179 OSLO	90915577
Synnfjell Sameige	Bernt Øystad	97525441
	v/Kjell Arild Bratlien Skolegt.20 2870 DOKKA	
Ton - Lenningen	Nils Arne Sveen	90171300
	V/Grete Rudi Bråten 2890 ETNEDAL	
Granum Gr.Eierlag	v/Kjell Jørgen Bergum	Kass. Laila Steinseth
	2890 ETNEDAL	
SLETTEFJELLET:		
Slettefjell Heimside	Andris Kongslien	
Oddestølen	Leif Sørurn	61367870
Åtjernstølen Sameige	Eli Belsheim	
Mellane		
Lien og Torpe	Anders Kjøs	

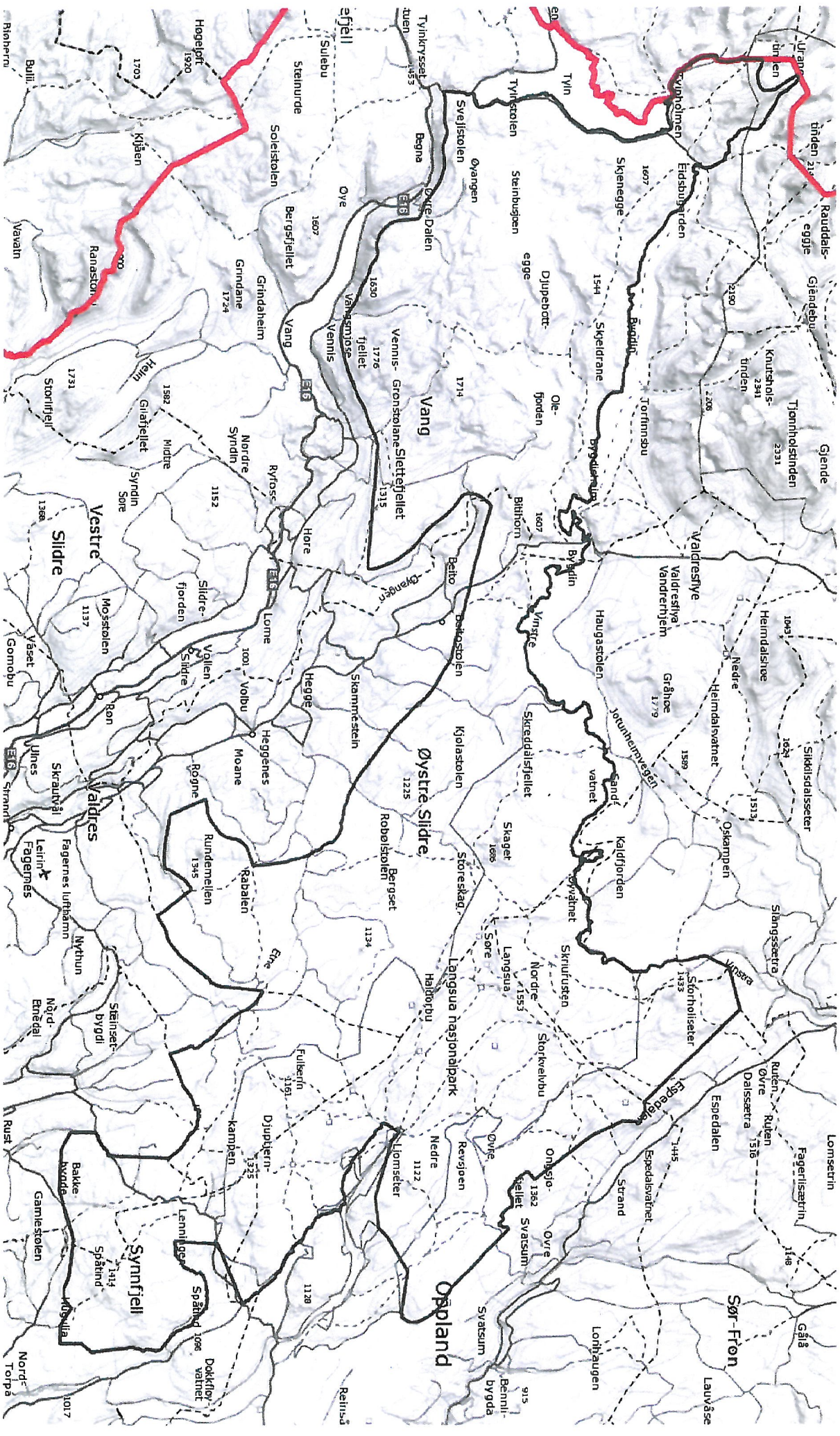

Landbruksdirektoratet
Esmannedirektorahtta

Kart fra Kilden

Lomsetrin

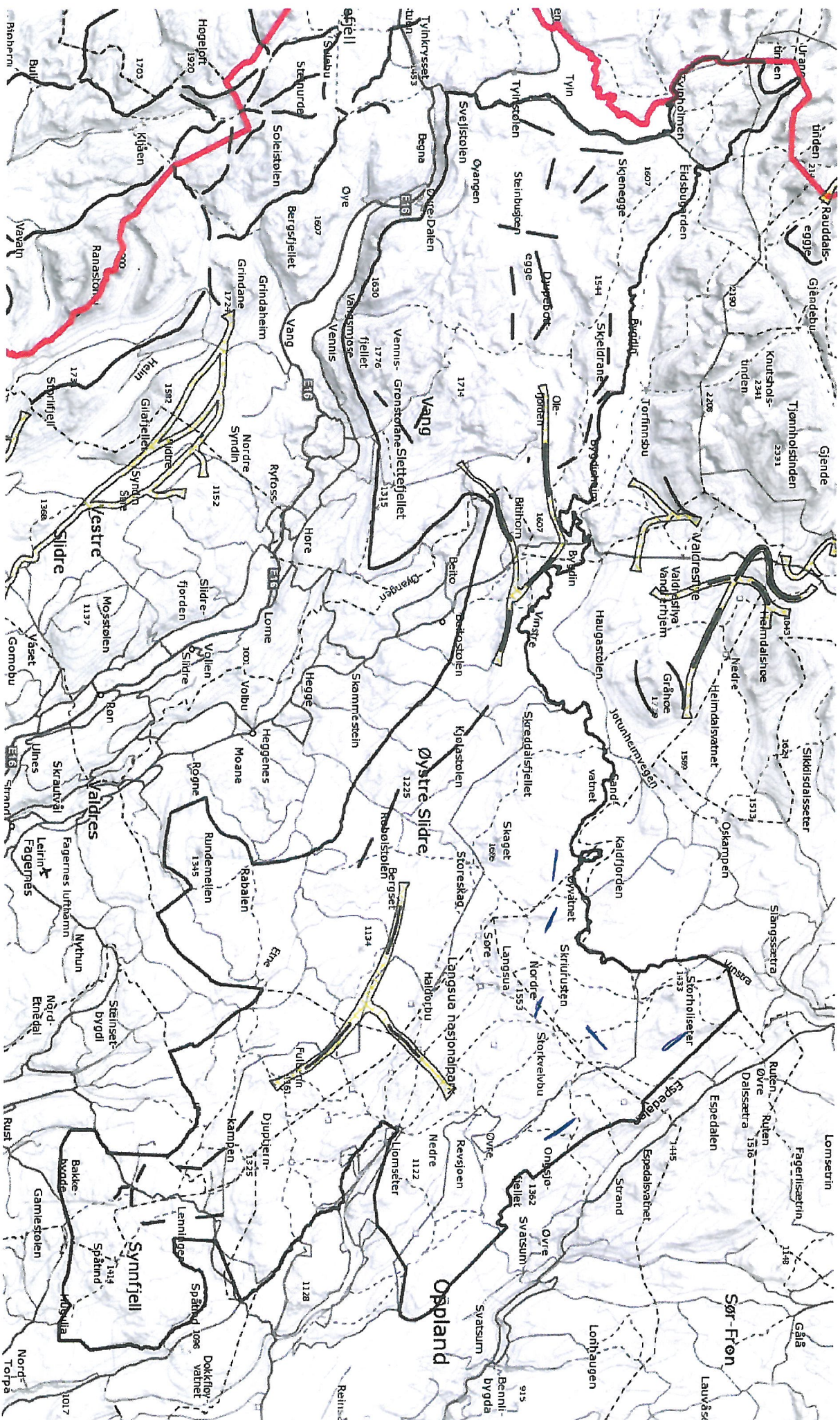

0 5 10 15km

kilden.nibio.no

AREAL

29.04.2016

0 5 10 15km

kilden.nibio.no

FLYT OG TREKKVEIER

29.04.2016

